Падіння Гіперіона

(Уривок)

За мить до смерті я ступив на сходи
Закляклою ногою; і життя,
Здавалося, влилось крізь пальці в мене,
Я вгору йшов — так ангели з муріжка
По сходинках колись летіли в небо.
"Могутня! — крикнув я, ковчег рогатий
Побачивши.— Хто я, щоб вік мій довжить?
Хто я, щоб знову обминула смерть
Блюзнірську річ мою?"
І з-під запони
Сказала тінь: "Ти смерть і воскресіння
Пізнав до строку;взваживши на це,
Ти врятувавсь; ти свій кінець відрочив".
"Пророчице! — я знов: — Як ласку маєш,
Зніми мені з очей душі полуду".
"На верховину цю,— сказала тінь,—
Піднятись може тільки той, хто близько
Бере до серця всі нещастя світу.
А ті, що гавані собі шукають,
Де б незворушно дні свої проспати,
Коли в цей храм і зайдуть випадково,
Згниють на сходах цих, де й ти вже був
Наполовину стлів".
Так м'яко голос
Її звучав, що зважився я іще раз
Озватися: "Хіба немає тисяч
Людей на світі, що готові вмерти
За ближнього, що велетенські муки
Усього світу чують, навіть більше —
Для людства бідного, немов раби,

Насущний загорьовують? Я б мав тут
І їх зустріти. Але я тут сам".
"Ті, що про них ти кажеш,— мовив голос,
Не мрійники і не сновиди кволі:
Їм не дива потрібні — людські лиця,
Не музика — щасливий людський голос;
Вони й не думають сюди з'являтись,
А ти прийшов, бо менший ти за них.
Чим же корисний ти і весь твій рід
Для всесвіту? Замріяна істото,
Самомучителю, поглянь на землю —
Яке ти благо там, хоч би в надії,
Чи пристановище для себе знайдеш?
У всіх є дім, у кожного свої
Утіхи й муки, злі й високі вчинки,
І кожному — свій пай: саме страждання,
Сама відрада, всім — своє. І тільки
Сновида дні свої безжально труїть,
Караючись понад свої гріхи.
Та щоб усім дісталось трохи щастя,
Таких, як ти, допущено в той сад,
Де щойно ти пройшов, таким і в храм
Зайти не поборонено. Тому-то
Безпечно ти стоїш біля колін
Цієї статуї".
"Що за нікчемність
Мені даровано таку прихильність
І словом гоєно мій біль не підлий,—
Я тішуся, зворушений до сліз".
І далі мовив я: "Скажи, будь ласка,
Велична тінь: адже не зовсім марні
Пісні, проспівані на вухо людству?
Адже ж поет — мудрець, людинолюбець,
Всім ближнім лікар? Знаю, відчуваю,
Що я не з них, мов кібець, що безкрилим

Себе вчуває, як орла побачить.
Хто ж я тоді? Ти мовила про рід.
З якого ж роду я?"
Висока постать,
Білообіпнута, відповіла
Ще з більшим притиском, аж колихнувся
Рясний серпанок поверх золотої
Кадильниці, що ждала, із руки
Звисаючи: "Хіба ж ти не сновидець?
Сновидець і поет — відмінні, зовсім
Несхожі, протилежні, антиподи:
Цей ллє бальзам у світ, а той лише
Його дратує".
Тут я мимоволі
З піфійським гнівом вигукнув: "Зів'яв ти,
Змовк, Аполлоне! О далекосяжний!
Чому ти мору млистого свого
Не посилаєш крізь нещільні двері
Самозакоханих пустих поетів,
Напушених паливод-віршомазів?
Хай смерть і я вдихну, та я ожив би,
Побачивши, як заповзуть вони
В могилу першими. Велична тінь,
Скажи, де я і чий це храм, для кого
Цей фіміам, і чий це вид, закритий
Кряжем колін високих мармурових,
І хто сама ти, що жіноцьки чемно
До мене мовиш?"
І висока тінь
Озвалася під полотном обвислим
Ще з більшим притиском, аж заструмів
Рясний серпанок поверх золотої
Кадильниці, що ждала, із руки
Звисаючи; і в голосі її
Почув я сльози, що вона їм волю

Дала нарешті.
"Цей самотній храм —
Печальний залишок війни Титанів
З бунтівниками; цей прадавній образ,
Що, падаючи, різьблені свої
Так споневірив риси,— це Сатурн.
А я — Монета, відтоді найвища,
Єдина жриця вівтаря пустого".
Мені забракло слів...